

ÇOCUK YETİŞTİRME STİLLERİ VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ*

Aygül Tunç**

Esin Tezer***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, çocuk yetiştirme stilleriyle benlik saygısı arasındaki ilişkileri saptamaktır. Araştırmada ayrıca, bu ilişkilerin cinsiyete göre değişip değişmediği de incelenmiştir. Araştırma, 755 (354 kız, 401 erkek) lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmada biri Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, diğeri Çocuk Yetiştirme Stilleri Envanteri olmak üzere iki ölçme aracı kullanılmıştır.

Öğrenciler Çocuk Yetiştirme Stilleri Envanterinin iki boyutundan (kabul/ilgi ve kontrol/denetleme) elde ettikleri puanlara göre açıklayıcı/otoriter, izin verici/ihmalkar, otoriter, izin verici/şımartan ve ayırt edilemez olmak üzere 5 ayrı çocuk yetiştirme stili kategorisine atanmışlardır.

Öğrencilerin benlik saygısı puanlarına uygulanan 2 (cinsiyet) X 5 (çocuk yetiştirme stilleri) ANOVA sonuçları, anne babalarını otoriter algılayan öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamasının açıklayıcı/otoriter ve izin verici/şımartan olarak algılayan gruptan anlamlı düzeyde farklı olduğunu göstermiştir. Bulgular, anne babalarını otoriter olarak algılayan öğrencilerin benlik saygısının açıklayıcı/otoriter ve izin verici/şımartan olarak algılayanlara göre daha düşük olduğuna işaret etmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Çocuk yetiştirme stilleri, benlik saygısı

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the relationships of different types of perceived parenting styles and self-esteem. Gender differences were also examined.

Rosenberg Self-esteem Scale (RSS) and Parenting Style Inventory (PSI) were administered to 755 (354 females, 401 males) high school students.

Based on the two scores (acceptance/involvement and strictness/supervision) obtained from PSI, students were assigned to five parenting styles categories, namely, authoritative, permissive/indulgent, authoritarian, permissive/neglectful, and undifferentiated.

The results of 2 (gender) X 5 (parenting styles) ANOVA employed to self-esteem scores of the students indicated that there were significant differences between the self-esteem scores of those who perceived their parents as "authoritarian" and those who perceived their parents as "authoritative" and "permissive/indulgent". These findings suggested that those who perceived their parents as "authoritarian" have relatively low level of self-esteem than those who perceived their parents as "authoritative" and "permissive/indulgent".

KEY WORDS: Parenting styles, self-esteem.

Ergenlerin psikososyal gelişimlerinde ana babaların çocuk yetiştirme stillerinin rolü uzun yıllardır araştırmacıların üzerinde önemle durdukları bir konu olmuştur.

Farklı çocuk yetiştirme stillerini ayırt etmeye yönelik çalışmalar arasında Baumrind (1966) tarafından ileri sürülen ve "otoriter", "açıklayıcı/otoriter" ve "izin verici" olarak adlandırılan üç stil geniş kabul görmüştür. Daha sonra, Maccoby ve Martin (1983), Baumrind'in modelinden hareketle, çocuk yetiştirme stillerini "talepkarlık" ve "duyarlılık" olarak adlandırdıkları iki boyut üzerinde 4 stil tanımlayarak açıklamışlardır. Buna göre, anne babalar çocuk yetiştirme stilleri açısından hem talepkarlık hem de duyarlılık boyutunda yüksek ise "açıklayıcı/otoriter"; her iki boyutta düşük ise "izin verici/ihmalkar"; talepkarlık boyutunda yüksek, duyarlılık boyutunda düşük ise "otoriter"; talepkarlık boyutunda düşük, duyarlılık boyutunda yüksek ise "izin verici/şımartan" stillere sahip anne babalar olarak tanımlanmıştır. Bu stillere ilişkin özellikler şöyle özetlenebilir: Açıklayıcı/otoriter anne babalar, çocuklarını kısıtlayıcı/yasaklayıcı olmaksızın denetlerken, aynı zamanda onları bir birey olarak kabul eder, onlara sevgi ve ilgi gösterir

*Bu çalışma Aygül Tunç'un Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yaptığı yüksek lisans tez çalışmasının bir özetidir.

**Psikolojik Danışman, Ankara Yapı Meslek, İnşaat Teknik ve İnşaat Anadolu Teknik Lisesi

***Prof. Dr. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

ve onların bir birey olarak olgunlaşması için çaba harcarlar. İlişkiler çocuk merkezlidir ve iletişim iki yönlüdür. Öte yandan, otoriter anne babalar talep edicidir ama tepki verici değildir. Çocuklarına karşı kabul edici olmayan, tepki vermeyen ama onlardan olgunlaşma talep eden bu anne babalar çocuklarının davranışlarını kontrol ederler. Çocuklarıyla iletişimleri tek yönlüdür. İzin verici/şımartan anne babalar, çocuklarıyla çok ilgili, yani tepki verici olan ama onlardan çok az talep eden ve onları çok az kontrol eden anne babalardır. İzin verici/ihmalkar anne babalar ise ne talep edici ne de tepki vericidirler. Bu stile sahip anne babalar çocuklarını bir birey olarak kabul etme, onlara sevgi ve ilgi gösterme ve bir birey olarak olgunlaşmaları yönünde bir çaba göstermezler.

Literatürde, sözü edilen bu çocuk yetiştirme stillerinin çocukların ve ergenlerin çeşitli psikososyal özellikleriyle ilişkileri çok tartışılan bir konudur. Örneğin, Sprinthall ve Collins (1995), açıklayıcı/otoriter çocuk yetiştirme stiline ergenlerde "sağlıklı" ve "normal" davranışlarla ilişkili olduğunu belirtmektedirler. Bu konuda yapılan araştırmalar, genel olarak, anne babalarını açıklayıcı/otoriter olarak algılayan ergenlerin, diğer stillere kıyasla, psikososyal yeterlik ve olgunluk ölçümlerinde en yüksek; psikolojik ve davranışsal bozukluklarda en düşük puanları aldıklarını göstermektedir (Chen, Dong, ve Zhou, 1997; Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush, 1991; Strage ve Brandt, 1999). Araştırmalar, ayrıca, bu öğrencilerin okul başarısının daha yüksek olduğunu (Chen, Dong, ve Zhou, 1997; Lamborn ve ark., 1991; Steinberg, Lamborn, Dornbusch ve Darling, 1992) ve daha az alkol ve madde kullandıklarını (Shek, 1997; Shucksmith, Glendinning ve Hendry, 1997) ortaya çıkarmıştır.

Diğer çocuk yetiştirme stilleriyle ilgili olarak elde edilen bulgular ise, otoriter çocuk yetiştirme stiline çocuklardaki saldırganlıkla olumlu yönde ilişkili olduğunu (Chen, Dong, ve Zhou, 1997); otoriter evlerden gelen ergenlerin öz güven ve öz denetimlerinin diğer gruplardan daha düşük olduğunu (Lamborn ve ark., 1991) göstermektedir. Öte yandan, araştırmalar, anne babalarını izin verici/ihmalkar olarak algılayan ergenlerin, diğer stillere kıyasla, uyum ve akademik başarılarının daha düşük olduğunu (Lamborn ve ark., 1991); uygun olmayan öğrenme ve çalışma stratejileri kullandıklarını ve bu stilin olumsuz etkilerinin zaman içinde daha durağan hale geldiğini (Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts ve Dornbusch, 1994) ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, izin verici/şımartan stillerin ise hem okul kurallarına aykırı davranışlar ve alkol ve madde

kullanımı gibi ölçümlerle hem de sosyal yetkinlik ve öz güven ölçümleriyle olumlu yönde ilişkili olduğunu belirtmektedirler (Steinberg ve ark., 1994).

Bütün bu çalışmaların ortaya koyduğu ortak bulgunun, çocuklarında özerklik ve psikolojik olgunluğu teşvik eden, iki yönlü iletişimi sürdüren, kontrolü şefkat ve kabul ile birleştirebilen, yani açıklayıcı/otoriter çocuk yetiştirme stillerine sahip anne babaların çocuklarında bütüncül bir olumlu benlik imajı ve daha yüksek bir kendilik değeri ve benlik saygısı geliştirmeyi destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Kabul edici ve demokratik anne baba tutumlarının çocukların ve ergenlerin benlik saygısına olumlu etkileri oldukça eskiye dayanan araştırmalarla ortaya konmuştur (Coopersmith, 1967; Rosenberg, 1965). Daha sonraki yıllarda da, kuramcılar (Bedner ve Scott, 1995), kabul ve disiplinin çocukların benlik saygısı üzerinde yadsınamaz bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Ancak, çocuk yetiştirme stilleriyle benlik saygısı arasındaki ilişkileri araştırmaya yönelik yurt içinde ve yurt dışında sürdürülen çalışmaların bulguları bazı farklılıkları da ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalar (Aunola, Stattin ve Nurmi, 2000; Herz ve Gullone, 1999), anne babalarını açıklayıcı/otoriter olarak algılamayla benlik saygısındaki artışın ilişkili olduğunu göstermekte ise de, Türkiye 'de yapılan bir araştırmada (Sümer ve Güngör, 1999), izin verici/şımartan stiline yüksek benlik saygısıyla ilişkili olduğu, diğer stillerle benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmadığı ortaya konmuştur.

Bütün bu bulguların ışığında, açıklayıcı/otoriter stil ile benlik saygısı arasındaki olumlu ilişkinin varlığı netleşirken, diğer stillerin benlik saygısıyla ilişkilerini irdelemeye yönelik çalışmalara halen gereksinim duyulduğu görülmektedir. Bu gereksinmeden hareketle, bu çalışmanın amacı, farklı çocuk yetiştirme stilleriyle benlik saygısı arasındaki ilişkileri saptamaktır. Araştırmada ayrıca, bu ilişkilerin cinsiyete göre değişip değişmediği de incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma, 755 (354 kız, 401 erkek) lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Bu öğrenciler, Ankara ili Yenimahalle

ilçesindeki 5 okul türünün her birinden (Anadolu Lisesi, Devlet Lisesi, Anadolu Teknik Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi) seçilen bir okuldaki, varsa hazırlık sınıfları da dahil olmak üzere, 9., 10., ve 11. sınıf öğrencileridir. Yaşları 14 ile 20 arasında değişen bu öğrencilerin yaş ortalaması 16.4'tür ($ss = 1.05$).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada biri Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, diğeri Çocuk Yetiştirme Stilleri Envanteri olmak üzere iki ölçme aracı kullanılmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Bu ölçek, genel benlik saygısını ölçmek amacıyla Rosenberg (1963) tarafından geliştirilmiş; ölçeğin uyarlama çalışmaları Çuhadaroğlu (1985) tarafından yürütülmüştür. Ölçek, 10 maddelik 4'lü Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte yer alan maddelerin 5'i olumlu (örneğin, Genel olarak kendimden memnunum), 5'i olumsuz (örneğin, Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum) ifadeler içermektedir. Ölçekteki her bir madde "1 = kesinlikle katılıyorum" ile "4 = kesinlikle katılmıyorum" arasında değişen seçeneklere verilen yanıtlara göre puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek yüksek puanlar düşük benlik saygısını ifade etmektedir.

Çuhadaroğlu (1985) tarafından psikiyatrik görüşmenin ölçüt olarak kullanıldığı geçerlik çalışmasında, görüşme puanlarıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki korelasyon katsayısı 0.71 olarak bulunmuştur. Ayrıca, Çankaya (1997), Benlik Kavramı Envanteri ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği arasındaki korelasyon katsayısının anlamlı düzeyde olduğunu rapor etmektedir (0.26 tüm grup için, $p < .001$; 0.26 erkekler için, $p < .05$; ve 0.24 kızlar için, $p < .05$). Ölçek üzerinde yürütülen çalışmalar ölçeğin geçerliğine ilişkin kanıtların yeterli düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği: Orijinali Lamborn ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen bu ölçeğin uyarlama çalışmaları Yılmaz (2000) tarafından yürütülmüştür. Lamborn ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen ölçeğin faktör analizleri sonuçları ortaya üç faktör çıkarmıştır: kabul/ilgi, kontrol/denetleme ve psikolojik özerklik. Kabul/ilgi alt ölçeği ergenlerin anne babalarını ne derece sevecen, ilgili ve katılımcı olarak algıladıklarını ölçmeyi amaçlamaktadır (Örneğin, Herhangi bir sorunum olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ed-

erler). Kontrol/denetleme alt ölçeği ergenlerin anne babalarını ne derece kontrollü ve denetleyici olarak algıladıklarını ölçmeyi amaçlamaktadır (Örneğin, Annem ve babam okul zamanı gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?). Psikolojik özerklik alt ölçeği ise anne babaların demokratik tutumu ne derece uyguladıklarını ve çocuğun bireyselliğini ifadeye ne derece cesaretlendirdiklerini ölçmeyi amaçlamaktadır

(Örneğin, Annem ve babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler).

Yılmaz (2000) tarafından yürütülen çalışmada Cronbach alfa katsayıları kabul/ilgi için .70 kontrol/denetleme için .69 ve psikolojik özerklik için .66; Yine Yılmaz (2000) tarafından yürütülen test-tekrar-test katsayıları kabul/ilgi için .82, kontrol/denetleme için .88 ve psikolojik özerklik için .76 olarak bulunmuştur.

Çok boyutlu bir yapıya sahip olan 26 maddelik bu ölçek üzerinde bu çalışmada yürütülen faktör analizi faktör sayısı üç ile sınırlandırılarak tekrarlanmıştır. Bulgular, birinci faktörün (kabul/ilgi) özdeğeri 3.84, ikinci faktörün (psikolojik özerklik) özdeğeri 3.16, üçüncü faktörün (kontrol/denetleme) özdeğeri 2.01 bulunmuştur. Bu üç faktör toplam varyansın yüzde 36.05'ini açıklamaktadır. Birinci faktörün açıkladığı varyans yüzde 13.47, ikinci faktörün 11.45 ve üçüncü faktörün açıkladığı 11.13'tür. Elde edilen alfa katsayıları kabul/ilgi için .53, psikolojik özerklik için .53, kontrol/denetleme için .63'tür. Elde edilen boyutlarda yer alan maddelerin hem ölçeğin orijinalinin (Lamborn ve ark., 1991) hem de Yılmaz'ın (2000) bulgularıyla aynı olduğu görülmüştür. Bu çalışmada yürütülen faktör analizi sonuçlarının ölçeğin yapı geçerliliğine bir kanıt oluşturduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler analiz edilirken, önce, öğrenciler iki boyuttan elde ettikleri puanlara göre 5 ayrı çocuk yetiştirme stili kategorisine atanmışlardır. Buna göre, kabul/ilgi (Medyan = 25.00, $X = 24.5$, $ss = 4.33$) ve kontrol/denetleme (Medyan = 25.00, $X = 24.6$, $ss = 5.01$) boyutunun her ikisinden de medyanın üzerinde puan alan öğrenciler "açıklayıcı/otoriter" grubuna; aynı iki boyutta medyanın altında kalan öğrenciler izin "verici/ihtimalkar" grubuna; puanları kabul/ilgi boyutunda medyanın altında, kontrol/denetleme boyutunda medyanın üstünde olan öğrenciler "otoriter" grubuna; kabul/ilgi boyutun-

da medyanın üstünde, kontrol/denetleme boyutunda medyanın altında kalan öğrenciler ise “izin verici/şımartan” grubuna atanmışlardır. Son olarak, puanları her üç grupta da medyanda olan öğrenciler “ayırt edilemez” grup içinde yer almışlardır.

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı puanları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını test etmek için öğrencilerin benlik saygısı puanlarına 2 (cinsiyet) X 5 (ebeveyn stilleri) ANOVA uygulanmıştır.

İşlem

Bu çalışmada, ölçme araçlarının uygulanabilmesi için önce Milli Eğitim İl Müdürlüğünden gerekli izin alınmış ve ölçme araçları öğrencilere sınıf ortamında araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Yanıtların gizliliği garanti edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin benlik saygısı puanlarının ortalama ve standart sapmaları cinsiyete ve 5 çocuk yetiştirme stili gruplarına göre Tablo 1’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı puanları arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını test etmek için öğrencilerin benlik saygısı puanlarına uygulanan 2 (cinsiyet) X 5 (çocuk yetiştirme stilleri) ANOVA sonuçları, çocuk yetiştirme stilleri grupları temel etkisinin anlamlı olduğunu ($F(4,678) = 6.091, p = .000, \eta^2 = .035$); buna karşılık cinsiyet ($F(1,678) = 0.011, p = .915, \eta^2 = .000$) ve cinsiyet X grup etkileşiminin ($F(4,678) = 0.540, p = .707, \eta^2 = .707$) anlamlı düzeyde olmadığını göstermiştir.

Çocuk yetiştirme stilleri grupları temel etkisine ait Eta kare ($\eta^2 = .035$), benlik saygısı puanı varyansının Tablo.1 Kız ve Erkek Öğrencilerin Benlik Saygısı Puanlarının Çocuk Yetiştirme Stilleri Gruplarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gruplar	Kız			Erkek			Toplam		
	n	$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss	n	$\bar{X}$	ss
Açıklayıcı/otoriter	99	1.57	1.52	60	1.32	0.97	159	1.47	1.34
İzin verici/ihmalkar	32	1.97	1.98	120	1.78	1.45	152	1.82	1.57
Otoriter	95	2.13	1.57	43	2.21	1.82	138	2.15	1.65
İzin verici/şımartan	41	1.29	1.31	103	1.46	1.24	144	1.41	1.26
Ayırt edilemez	50	1.58	1.37	45	1.71	1.44	95	1.64	1.40
Toplam	317	1.74	1.56	371	1.66	1.39	688	1.69	1.47

Cinsiyet bilgisindeki eksiklik nedeniyle N = 688 (317 kız, 371 erkek).

%3.5’unun çocuk yetiştirme stilleri gruplarıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Orta derecenin altında bir etkinin varlığına işaret eden bu değer ve varyans homojenliği testinin de anlamlı düzeyde ($p = .000$) olduğu dikkate alınarak, 1. tip hatayı kontrol etmek amacıyla yapılan izleme testinde Tukey testinin yanı sıra Dunnett C testi de kullanılmıştır.

Tukey testi sonuçları ebeveynlerini “otoriter” algılayan öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamasının ($= 2.15$) ebeveynlerini “açıklayıcı/otoriter” ($= 1.47$) ve “izin verici/şımartan” ($= 1.41$) olarak algılayan gruptan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Dunnett C testi sonuçları da aynı gruplar arasındaki farkların anlamlı düzeyde olduğunu ortaya çıkarmıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmanın sonuçları, anne babalarını otoriter olarak algılayan lise öğrencilerinin benlik saygısının, anne babalarını açıklayıcı/otoriter ve izin verici/şımartan olarak algılayan öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, literatürde özellikle yurt dışında yürütülen çalışmalarla tutarlı görünmektedir. Yapılan bir çok araştırmanın sonuçları (Aunola ve ark., 2000; Buri ve ark., 1988, Akt; Buri, 1991; Carlson, Uppal ve Prosser, 2000; Herz ve Gullone, 1999) açıklayıcı/otoriter ailelerden gelen ergenlerin yüksek benlik saygısına sahip olduğunu göstermektedir. Benlik saygısıyla yakından ilişkili bir kavram olan öz-güven konusunda yürütülen çalışmaların sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir. Örneğin, Lamborn ve arkadaşları (1991) açıklayıcı/otoriter ve izin verici/şımartan ailelerde yetişen ergenlerin öz-güvenlerinin farklı olmadığını; ancak, otoriter ailelerde yetişen ergenlerden yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bir

yıllık izleme çalışmasında Steinberg ve arkadaşları (1994) elde edilen bu farklılıkların korunduğunu rapor etmişlerdir.

Bu çalışmada ayrıca, anne babalarını izin verici/şımartan olarak algılayan ergenlerin, otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu da ortaya çıkmıştır. Literatürde sınırlı sayıda olmakla birlikte, izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stilleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalarda bu araştırmanın bulgularıyla tutarlı sonuçlar rapor edilmemektedir. Örneğin, Türkiye’de yapılan bir çalışmada (Sümer ve Güngör, 1999) anne babalarını izin verici/şımartan olarak algılayan üniversite öğrencilerinin otoriter olarak algılayanlardan daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu bulunmuş; yurt dışındaki bir diğer çalışmada ise (Aunola, ve ark., 2000) otoriter ve izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stillerinin, ergenlerin benlik saygılarıyla ilgili olarak bir farklılık göstermediği bildirilmiştir. Tüm bu bulgulara dayanılarak, izin verici/şımartan ve izin verici/ihtimalkar stillerle benlik saygısı arasındaki ilişkiyi irdelemeye yönelik daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Genel olarak, bu araştırmanın bulguları ve bu alanda yürütülen diğer araştırmalardan elde edilen bulgular bir arada ele alınarak yapılabilecek en temel tartışma, çocuk yetiştirme stillerinde tanımlanan iki ana boyuttaki (kabul/ilgi ve denetim/kontrol) farklılıklara dayalı olarak sürdürülebilir. Daha önce de belirttiği gibi, otoriter stil sıkı bir denetim ve kontrol özelliği taşımaktadır. Açıklayıcı/otoriter stil ise, hem kabul/ilgi hem de denetim/kontrol boyutlarının özelliklerini taşıyan bir stili tanımlamaktadır. Görüldüğü gibi, denetim/kontrol boyutu otoriter stili diğer tüm stillerden farklılaştıran önemli bir boyut olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, otoriter stilin kabul ve ilgiden yoksun oluşunun ergenlerin benlik saygısına olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Bu durum, araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. Örneğin, Cardinalli ve D’Allura (2001) anne-babalarını izin verici olarak algılayan ergenlerin benlik saygılarının otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Diğer bir çalışmada ise izin vericilik ile benlik saygısı arasında bir ilişki bulunmamış olmakla birlikte otoriter çocuk yetiştirme stili ile benlik saygısı arasında olumsuz yönde bir ilişki rapor edilmiştir (Buri ve ark., 1988, Akt; Buri, 1991). Sonuç olarak, kabul/ilgi ve denetim/kontrol olarak ayrıştırılan bu iki temel boyutun çocuk yetiştirme stilleri üzerinde yürütülen çalışmalarda en tutarlı sonuçları ortaya çıkardığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Aunola, K., Stattin, H., ve Nurmi, J. (2000). Parenting style and adolescents’ achievement strategies. *Journal of Adolescence*, 23, 205-222.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37, 887-907.
- Bedner, R. L. ve Scott, R. P. (1995). Self-esteem. Washington: APA.
- Buri, R. J. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57, 1, 110-119.
- Cardinalli, G. ve D’Allura, T. (2001). Parenting styles and self-esteem: A study of young adults with visual impairments. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 95, 5, 261-272.
- Carlson, C., Uppal, S. ve Prosser, E. C. (2000). Ethnic differences in processes contributing to the self-esteem of early adolescent girls. *Journal of Early Adolescence*, 20, 1, 44-68.
- Chen, X., Dong, Q. ve Zhou, H. (1997). Authoritative and authoritarian parenting practices and social and school performance in chinese children. *International Journal of Behavioral Development*, 21, 4, 855-873.
- Coopersmith, S. (1967). The antecedents of self-esteem. San Francisco: Freeman.
- Çankaya, Ö. (1997). *The relationship among test anxiety, self-esteem, and academic achievement in elementary grade students*. Unpublished Master’s Thesis, Middle East Technical University, Social Sciences, Ankara
- Çuhadaroğlu, F. (1985). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Herz, L. ve Gullone, E. (1999). The relationship between self-esteem and parenting style: A cross-cultural comparison of Australian and Vietnamese Australian adolescents. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 6, 742-761.

Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., ve Dornbush, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent and neglectful families. *Child Development*, 62, 1049-1057.

Maccoby, E. ve Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: parent-child interaction. In E. M. Hetherington (ED.), P. H. Mussen (Series Ed.), *Handbook of Child Psychology: Vol 4. Socialization, Personality, and Social Development* (pp. 1-10). New York: Wiley.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescents: Self-image*. Princeton: Princeton University Press.

Shek, D. T. L. (1997). Family environment and adolescent psychological well-being, school adjustment, and problem behavior: A pioneer study in Chinese context. *Journal of Genetic Psychology*, 158, 113-129.

Shucksmith, J., Glendinning, A., ve Hendry, L. (1997). Adolescents drinking behavior and role of family life: A Scottish perspective. *Journal of Adolescence*, 20, 85-101.

Sprinthall, N.A. ve Collins, W.A. (1995). *Adolescents psychology: A developmental view*. New York: McGraw-Hill.

Steinberg, L., Lamborn, S. S., Dornbusch, S. M., ve Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement: Authoritative parenting, school involvement, and encouragement to succeed. *Child Development*, 63, 1266-1281.

Steinberg, L., Lamborn, S. D., Darling, N., Mounts, N.S., ve Dornbusch, S. M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65, 754-770.

Strage, A. ve Brandt, T.S. (1999). Authoritative parenting and college students' academic adjustment and success. *Journal of Educational Psychology*, 91, 146-156.

Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 44,35-58.

Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTING STYLE AND SELF-ESTEEM

Aygül Tunç** Esin Tezer***

The role of the parenting styles on adolescents' psychosocial developments has been a concern of the many investigators for a long time.

In exploring the different types of parenting styles, the view of Baumrind (1966) is widespread and provides a base for parenting studies. She emphasizes three types of parenting: authoritarian, authoritative and permissive. In 1983, Maccoby and Martin by identifying two forms of permissive parenting style, named as neglectful and indulgent parenting, described four parenting styles based on the two dimensions: demandingness and responsiveness.

In the literature, these theoretical conceptualizations of parenting styles have been investigated in relation to several psychosocial characteristics of children and adolescents. Researchers have agreed that authoritative parenting style is associated with "healthy" or "normal" behavior in adolescents. Studies generally revealed that adolescents who perceived their parents as authoritative were at a higher level of school achievement, highest on measures of psychosocial competence and maturity, lowest on psychological and behavioral dysfunction and lower level of alcohol and drug use than the other types of parenting styles.

On the other hand, the results of the studies yielded that authoritarian parenting style was negatively associated with school achievement, positively correlated with aggression. Adolescents who perceived their parents as neglectful permissive were the lowest on measure of adjustment and academic achievement and using maladaptive learning and studying strategies. Adolescents from indulgent permissive homes were also found to be low in the measure of school engagement, high on drug and alcohol use, and school misconduct, but high also on the measure of the social competence and self-confidence.

A good deal of relationship between acceptance and democratic parenting attitudes and self-esteem has been estab-

lished in the literature. Also, recently it was argued that the impact of parents' behavior upon child's self-esteem is undeniable and parents affect the child's self-esteem in their expression of acceptance and discipline. However the studies conducted in Turkey and abroad show different results in terms of the relation between parenting styles and self-esteem. Although, the positive relationship between authoritative parenting styles and self-esteem is well established in the literature, the relationships of different parenting styles and their associations with self-esteem were still needed for further examinations. From this point, the purpose of the study is to investigate the relationship between different type of parenting and self-esteem. In this study also these relationships investigated in terms of gender.

METHOD

The sample of the study included 755 (354 females, 401 males) high school students. All the preparatory, 9th, 10th, and 11th graders of these schools constituted the sample of the present study. The age of the students ranged from 14 to 20 with the mean of 16,4 (sd = 1,05).

The data were gathered by administering two instruments, namely Rosenberg Self-esteem Scale (RSS) and Parenting Style Inventory (PSI). The Rosenberg Self-esteem Scale (RSS) measures the global self-esteem. RSS has 10 items each of which provides four alternative Likert type responses ranging from "1. strongly agree" to "4. strongly disagree". Five of the items are formed as positively, the other five items are formed as negatively. The high scores obtained from RSS are indicative of high self-esteem. Several studies indicated that RSS has adequate evidence of validity. As for the evaluation of the criterion validity; the correlation between psychiatric interview and RSS was 0.71, the correlation between Self-concept Inventory and RSS was 0.26, $p < .001$.

*Bu çalışma Aygül Tunç'un Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yaptığı yüksek lisans tez çalışmasının bir özettir.

**Psikolojik Danışman, Ankara Yapı Meslek, İnşaat Teknik ve İnşaat Anadolu Teknik Lisesi

***Prof. Dr. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

PSI is a multidimensional scale and it has 26 items. The factor structure of the PSI shows similarity with the structure of the original and adapted inventory. The eigenvalues were 3,84 for the first factor, (acceptance/involvement), 3.16 for the second (psychological autonomy), and 2.01 for the third factor (strictness/supervision). Three factors explained 36,05% of the total variance. The first factor accounted for 13.47%, while the second and third factors accounted for 11.45% and 11.13%, respectively. The results of factor analytic study can also be considered as an evidence of the construct validity of PSI. The evidence of the reliability of PSI was obtained by calculating internal consistency coefficients for each of the subscale. The Cronbach Alphas' were .53 for acceptance/involvement, .53 for psychological autonomy, and .63 for strictness/supervision subscales.

Before conducting study, students were assigned to 5 parenting style categories based on their scores obtained from each of the three dimensions. For the purpose of investigating the differences between self-esteem scores of male and female students in terms of authoritative, permissive indulgent, authoritarian, permissive neglectful, and undifferentiated parenting styles, a simple factorial ANOVA was employed to the self-esteem scores of the students.

RESULTS

The result of the ANOVA employed to self-esteem scores of the high school students revealed significant main effect for the parenting style groups. The results of the present study indicated that those who perceived their parents as authoritarian have relatively low level of self-esteem as compared to those who perceived their parents as authoritative and permissive indulgent.

DISCUSSION

These findings of the present study seemed to be consistent with the studies in the literature. The results of several studies revealed that adolescents from authoritative homes have higher self-esteem. The findings of the present study indicating that adolescents who reported their parents as permissive indulgent had high level of self-esteem than adolescents who reported their parents as authoritarian seemed to be partly supported, since the findings are not consistent in the literature. In general, the results of the present study revealing that adolescents from

authoritative and permissive indulgent home have higher level of self-esteem might be interpreted in terms the characteristics, in other words, dimensions of the parenting styles. In conclusion, according to contributing factors of authoritarian style, it can be argued that control and not accepting the children have negative effects on adolescents' self-esteem.